

Zbatimi i Ligjit nr.9669, datë 18.12.2006, “Për masa ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare”

“Gjetje nga monitorimi i vendimeve gjyqësore me objekt lëshimin e UMM/UM në gjykatat e rretheve gjyqësore Shkodër, Durrës, Elbasan, Pogradec, Vlorë, Dibër dhe Sarandë.

Periudha e monitorimit: Janar-Tetor 2013

Hartuan raportin:

Av. Aurela Bozo

Av. Iris Aliaj

Prof.Dr.Av. Aurela Anastasi

Kontribuan për përgatitjen e raportit monitoruesit organizatat në rrethe:

1. Forumi i Gruas Elbasan,
2. Gruaja tek Gruaja Shkodër,
3. Qendra Psiko Sociale Vatra Vlorë,
4. Shoqata Jona, Sarandë,
5. Shoqata e Grave me probleme sociale Durrës,
6. Agritra Vizion, Peshkopi,
7. Shoqata Unë Gruaja, Pogradec

TABELA E PËRMBAJTJES

Hyrje dhe metodologjia e raportit

Kreu I- Profili social i viktimës dhe dhunuesit

Gjinia e palës paditëse

Profili social i viktimës së dhunës në marrëdhëniet familjare

Profili Social i dhunuesit/es në marrëdhëniet familjare

Format e ashpra të dhunës së ushtruar në marrëdhëniet familjare

Larmishmëria e marrëdhënieve të viktimës me dhunuesin

Kreu i II-Efektiviteti i Mbrojtjes për viktimat e dhunës në familje

Objekti i kërkesë padive për lëshimin e UMM/UM

Disponimi i gjykatave të rretheve gjyqësore objekt monitorimi

Pushimi i gjykimit

Shkaqet e pushimit të gjykimit

Organet ku është denoncuar dhuna në familje

Të dhëna mbi çështje të tjera që janë duke u ndjekur nga palët

Shoqërimi i viktimës nga policia gjatë gjykimit

Si është kryer denoncimi i dhunës në familje?

Përfaqësimi me avokat i viktimës së dhunës në marrëdhëniet familjare

Kohëzgjatja e UMM/UM

Zbatimi i afateve procedurale për lëshimin e UMM/UM

Ku janë bazuar gjykata e rretheve gjyqësore në dhënien e vendimit?

Padia publike

Roli i Mekanizmit të Koordinimit dhe Referimit të rasteve të Dhunës në Familje

Referimi i vendimit të UMM/UM për ekzekutim

Kreu i III-Konkluzione dhe Rekomandime

Bibliografia

Hyrje

Metodologjia

Ky raport monitorues prezanton gjetje të rëndësishme në lidhje me zbatimin e Ligjit nr.9669, datë 18.12.2006, “Për masa ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare”, i ndryshuar në rrethet gjyqësore Shkodër, Durrës, Elbasan, Pogradec, Vlorë, Dibër, dhe Sarandë.

Përgatitja dhe botimi i raportit monitorues janë mundësuar në kuadrin e zbatimit të projektit “Fuqizimi i rrjetit AËEN, mbrojtja dhe promovimi i të drejtave të grave në Shqipëri”, financuar nga Kvinna till Kvinna përmes fondeve të qeverisë suedeze, (SIDA).

Raporti prezanton gjetje nga monitorimi i vendimeve gjyqësore me objekt leshimin e UMM/UM në gjykatat e rretheve gjyqësore Shkodër, Durrës, Elbasan, Pogradec, Vlorë, Dibër, dhe Sarandë.

Janë monitoruar 73 vendime gjyqësore të lëshimit të UMM/UM në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Shkodër, 33 vendime gjyqësore në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Elbasan, 42 vendime gjyqësore në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Pogradec, 41 vendime gjyqësore në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Vlorë, 9 vendime gjyqësore në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Dibër, 41 vendime gjyqësore në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Sarandë, 219 vendime gjyqësore në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Durrës. Janë monitoruar 458 vendime gjyqësore në total. Periudha e monitorimit është Janar-Tetor 2013.

Puna për kryerjen e monitorimit konsistoi në përgatitjen dhe plotësimin e një skede monitoruese, të përgatitur nga avokatë ekspertë të Qendrës për Nisma Ligjore Qytetare, një organizatë jofitimprurëse që punon prej vitit 1996 për rritjen e aksesit të viktimave të dhunës në marrëdhëniet familjare në sistemin e drejtësisë.

Skeda monitoruese përcaktoi çështjet objekt monitorimi. Monitoruesit në rrethe plotësuan skedën monitoruese me të dhëna nga vendimet gjyqësore të monitoruara për çështjet dhe gjykatat e rretheve gjyqësore objekt monitorimi.

Monitorimet në gjykatat e rretheve gjyqësore Shkodër, Durrës, Elbasan, Pogradec, Vlorë, Dibër, dhe Sarandë janë kryer nga juristë të organizatave monitoruese, Forum i Gruas Elbasan, Gruaja tek Gruaja Shkodër, Qendra Psiko Sociale Vatra Vlorë, Jona në Sarandë, Shoqata e Grave me probleme sociale Durrës, Argitra në Peshkopi, Unë Gruaja Pogradec. Në rastet e mungesës së juristëve të punësuar janë angazhuar bashkëpunëtorë juristë pranë këtyre organizatave.

Bazuar në të dhënat që kanë rezultuar nga skedat monitoruese të plotësuara nga monitoruesit në rrethe është përgatitur raporti monitorues. Për përgatitjen e të dhënave kanë kontribuar edhe anëtarë të skuadrave pro bono të ngritura pranë Qendrës për Nisma Ligjore Qytetare dhe avokatët monitorues të kësaj qendre¹.

Praktika e organizatave jo fitimprurëse që kryen monitorimin, në mbështetje të viktimave të dhunës në familje ka ndihmuar në identifikimin dhe analizën e problemeve në raport. Janë përgatitur raporte monitoruese për secilin rreth objekt monitorimi si edhe është përgatitur një raport i integruar.

Përgatitja e raporteve të monitorimit për çdo rreth është konsideruar si një mjet që mund të përdoret në nivel lokal nga organizatat jofitimprurëse dhe aktorët e tjerë lokalë për të lobuar për përmirësimin e zbatimit të ligjit nr.9669, datë 18.12.2006, “Për masa ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare”, i ndryshuar dhe rritjen e efektivitetit të zbatimit të tij në favor të viktimave të dhunës në marrëdhëniet familjare. Raporti monitorues i integruar paraqet interes për të matur arritjet, për të identifikuar nevojat për përmirësime, për të analizuar tendencat, për t’ju referuar në mënyrë krahasuese gjetjeve të rretheve të ndryshme gjyqësore, etj.

Raporti monitorues është konsultuar me përfaqësues të institucioneve dhe aktorëve të ndryshëm që kontribuojnë në lidhje me parandalimin dhe mbrojtjen nga dhuna në familje në Tiranë dhe në rrethet e monitoruara. Sygjerimet dhe mendimet e ndara me pjesëmarrësit në këto aktivitete janë pasqyruar në draft raport dhe kanë kontribuar për ti dhënë draft raportit formën finale.

Disa nga vështirësitë e hasura në procesin e monitorimit janë: vështirësia për të patur akses në vendimet gjyqësore/dosjet/rastet, mungesa e të dhënave të plota, vonesa në arësyetimin e vendimeve dhe plotësimin e dosjeve, etj.

Në përfundim, kryerja e monitorimeve të vazhdueshme mbi zbatimin e ligjit nr.9669, datë 18.12.2006, “Për masat ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare” i ndryshuar ndihmon për rishikimin e vazhdueshëm të efektivitetit të mjeteve ligjore që ai ofron urdhrin të menjëhershëm të mbrojtjes dhe urdhrin të mbrojtjes, përmbushjes së detyrimeve ligjore nga aktorët përgjegjës në nivel qendror dhe vendor dhe përcaktimin e nevojave për ndërhyrje.

Raporti paraqet interes edhe në lidhje me matjen e punës së anëtarëve të Mekanizmit të Koordinimit dhe Referimit të rasteve të dhunës në familje në rrethet objekt monitorimi. Raporti me gjetjet që prezanton përbën një mjet lobimi i cili mund të përdoret nga organizatat

¹ Falenderojme anëtarët e skuadrës pro bono Kristi Xhemalaj, Sajmira Kopani dhe Ledia Muraku të cilët kanë kontribuar nën mbikqyrjen e avokatëve të QNL, Av.Besa Saraçi dhe Av.Jonida Gezka.

jofitimprurëse që punojnë në fushën e të drejtave të njeriut dhe në mënyrë të veçantë për parandalimin dhe mbrojtjen nga dhuna në familje dhe aktorë të tjerë aktivë në këtë çështje.

Problematikat e evidentuara gjatë monitorimit përbëjnë një platformë pune edhe për organizatat monitoruese.

Kryerja e monitorimeve dhe studimeve mbi efektivitetin e zbatimit të legjislacionit kundër dhunës në familje përbën edhe një nga kërkesat që burojnë nga aktet ndërkombëtare të ratifikuara nga Republika e Shqipërisë. Një nga aktet më të rëndësishme të ratifikuara nga Republika e Shqipërisë e cila kërkon nga shtetet palë studime dhe monitorime të vazhdueshme të legjislacionit kundër dhunës ndaj grave dhe dhunës në familje është Konventa e Këshillit të Evropës “Për parandalimin dhe luftën kundër dhunës ndaj grave dhe dhunës në familje”, ratifikuar me ligjin nr.104/2012.

Kreu I- Profili social i viktimës dhe dhunuesit

Të dhëna në lidhje me profile dhe aspekte sociale të dhunës në familje

• GJINIA E PALËS PADITËSE

Një koncept me mjaft interes në këtë konventë është koncepti “dhunë gjinore kundër grave”. Dhuna gjinore është dhuna që drejtohet kundër një gruaje për faktin se ajo është grua ose që prek gratë në mënyrë disproporcionale. Konventa e Këshillit të Evropës “Për parandalimin dhe luftën kundër dhunës ndaj grave dhe dhunës në familje”, konsideron dhunën në familje si një ndër format më serioze të shkeljes së të drejtave të njeriut dhe një formë diskriminimi kundër grave. Konventa njih dhunën ndaj grave si një shprehje të marrëdhënieve të pushtetit, historikisht të pabarabartë ndërmjet grave dhe burrave.

Studimet dhe raportet reflektojnë përballjen e grave me dhunën në marrëdhëniet familjare në përqindje të larta krahasuar me burrat.

Të dhënat nga monitorimi i vendimeve gjyqësore në Gjykatat e Rretheve Gjyqësore Shkodër, Elbasan, Pogradec, Vlorë, Dibër, Sarandë dhe Durrës tregojnë se në përqindjen më të lartë të rasteve janë gratë që i drejtohen gjykatës së rrethit gjyqësor me një kërkesë për lëshimin e urdhrin të menjëhershëm të mbrojtjes ose urdhrin të mbrojtjes.

Këto të dhëna tregojnë qartë se dhuna e ushtruar në marrëdhëniet familjare vazhdon të mbetet dhunë me bazë gjinore dhe shpreh qartë pushtetin e një gjinie ndaj gjinisë tjetër në familje. Të dhënat tregojnë qartë se në përqindjen më të lartë të rasteve janë gratë që i drejtohen gjykatës së rrethit gjyqësor me një kërkesë për lëshimin e urdhrin të menjëhershëm të mbrojtjes ose urdhrin të mbrojtjes, duke kërkuar kështu

parandalimin dhe mbrojtjen nga dhuna në familje bazuar në ligjin nr.9669, datë 18.12.2006, "Për masa ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare", i ndryshuar.

Tabela në vijim paraqet të dhëna mbi gjininë e palës paditëse, viktimës së dhunës në marrëdhëniet familjare në gjykatat objekt monitorimi.

Gjinia e palës paditëse

<i>Gjykatat e rretheve gjyqësore</i>	<i>Pala paditëse/Grua</i>
<i>Shkodër</i>	<i>93.1 %</i>
<i>Elbasan</i>	<i>91.42 %</i>
<i>Pogradec</i>	<i>90.4 %</i>
<i>Vlorë</i>	<i>85.3 %</i>
<i>Dibër</i>	<i>100%</i>
<i>Sarandë</i>	<i>78 %</i>
<i>Durrës</i>	<i>79%</i>

Tabela nr.1

Në 100% të vendimeve gjyqësore të monitoruara në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Dibër, në 93.1 % të vendimeve gjyqësore të monitoruara në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Shkodër, në 91.42 % të vendimeve gjyqësore të monitoruara në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Elbasan, në 90.4 % të vendimeve gjyqësore të monitoruara në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Pogradec, në 85.3 % të vendimeve gjyqësore të monitoruara të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Vlorë, në 78 % të vendimeve gjyqësore të monitoruara të Gjykatës së Rrethit

Gjyqësor Sarandë dhe në 79 % të vendimeve gjyqësore të monitoruara të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Durrës, gjinia e palës paditëse është grua.

Kjo gjetje mbështetet edhe nga të dhëna zyrtare referuar burimeve të tjera, si psh të dhënave të Drejtorisë së Përgjithshme të Policisë së Shtetit dhe raporteve monitoruese të organizatave të ndryshme jofitimprurëse, kombëtare dhe ndërkombëtare.

Raporte monitoruese të zbatimit të ligjit nr. 9669, datë 18.12.2006, “Për masa ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare”, të kryera nga Qendra për Nisma Ligjore Qytetare tregojnë se në përqindjen më të lartë të rasteve, pala paditëse në kërkesat për lëshimin e urdhrit të menjëhershëm të mbrojtjes/urdhrit të mbrojtjes nga gjykata janë gra dhe vajza.

Kështu, referuar në një prej raporteve monitoruese mbi zbatimin e ligjit nr. 9669, datë 18.12.2006, “Për masa ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare”, përgatitur nga Qendra për Nisma Ligjore Qytetare për periudhën objekt monitorimi 30.04.2008-01.06.2009, rezulton se në 448 vendime për lëshimin e Urdhrave të Mbrojtjes të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, 91.51% e kërkesve të Urdhrit të Mbrojtjes janë gra dhe në 8.49 % janë burra. Pra, gruaja rezulton pjestarja më e dhunuar e familjes.

Në 93.34 % të vendimeve të monitoruara nga Qendra për Nisma Ligjore Qytetare , me objekt lëshimin e UMM/UM të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë për periudhën 01.06.2009-01.06.2010, paditëset janë gra dhe në 6.65% të rasteve paditësat janë burra .

PROFILI SOCIAL I VIKTIMËS SË DHUNËS NË MARRËDHËNIET FAMILJARE

Nga monitorimi i vendimeve gjyqësore me objekt lëshimin e UMM/UM në gjykatat e rretheve gjyqësore objekt monitorimi kanë rezultuar disa gjetje paraprake në lidhje me profilin social të palëve ndërgjyqëse viktimës/dhunuesit si edhe në lidhje me aksesin e viktimave të dhunës në familje në sistem si edhe efektivitetin e sistemit në mbështetje të viktimave.

Në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Shkodër,

Profili social i një viktime të dhunës në marrëdhëniet familjare rezulton të jetë kryesisht,

- ▶ një grua me arsim 8 vjeçar,
- ▶ e martuar,
- ▶ (rezulton të jetë e njëjta % e palëve paditëse të punësuar dhe të papunë, 27.3%),
- ▶ e grupmoshës 31-40 vjeç,

- ▶ me vendbanim në qytet,
- ▶ me 2 fëmijë,
- ▶ e dhunuar në marrëdhëniet bashkëshortore,
- ▶ e përballur me format e dhunës fizike dhe psikologjike,
- ▶ me persona të tretë të dëmtuar, fëmijët.

Në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Durrës, ky profil social ka këto karakteristika kryesisht:

- ▶ një grua
- ▶ me arsim 8 vjeçar;
- ▶ e papunë,
- ▶ me banim kryesisht në qytet (por përhapja e dhunës në marrëdhëniet familjare edhe në fshat)
- ▶ e martuar,
- ▶ e grupmoshës 31-40 vjeç;

Në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Elbasan, ky profil ka këto karakteristika, kryesisht

- ▶ një grua,
- ▶ me arsim 8 vjeçar,
- ▶ E papunë,
- ▶ Me banim në qytet,
- ▶ E martuar,
- ▶ E grupmoshës 41-50 vjeç, e ndjekur nga grupmosha 31-40 vjeç,
- ▶ me dy fëmijë;

Në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Pogradec, në lidhje me profilin social të viktimës së dhunës në marrëdhëniet familjare ai është kryesisht,

- ▶ një grua,
- ▶ me arsim të mesëm,
- ▶ e papunë,
- ▶ e dhunuar në marrëdhëniet bashkëshortore,
- ▶ e grupmoshës 51-60, e ndjekur nga grupmosha 31-40 vjeç,

- ▶ me vendbanim në fshat,
- ▶ me dy fëmijë,
- ▶ përballet me dhunë fizike dhe psikologjike.

Në lidhje me Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Vlorë, profili social i një viktime të dhunës në marrëdhëniet familjare kryesisht është një grua,

- ▶ Me arsim të mesëm,
- ▶ e punësuar,
- ▶ me banim kryesisht në qytet,
- ▶ e martuar,
- ▶ E grupmoshës 31-40 vjeç,
- ▶ me dy fëmijë;

Në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Dibër, profili social i një viktime të dhunës në marrëdhëniet familjare është kryesisht,

- ▶ një grua,
- ▶ kryesisht me arsim 8 vjeçar,
- ▶ e papunë,
- ▶ e martuar,
- ▶ e grupmoshës 18-30 vjeç dhe 31-40 vjeç,
- ▶ me vendbanim në qytet,
- ▶ me dy fëmijë,
- ▶ e dhunuar në marrëdhëniet bashkëshortore,
- ▶ e përballur me dhunë fizike dhe psikologjike,
- ▶ me shkak të dhunës mosmarrëveshjet dhe konfliktet familjare,
- ▶ me persona të tretë të dëmtuar nga dhuna në marrëdhëniet familjare fëmijët dhe prindërit;

Profili social i një viktime të dhunës në marrëdhëniet familjare që ka rezultuar nga monitorimi i vendimeve gjyqësore të lëshimit të UMM/UM, në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Sarandë është:

- ▶ kryesisht një grua,
- ▶ me arsim 8 vjeçar ose më pak se 8 klasë,
- ▶ e martuar,
- ▶ e grupmoshës 31-40 vjeç,
- ▶ me banim në fshat,
- ▶ me 1 fëmijë,
- ▶ e dhunuar në marrëdhëniet bashkëshortore,
- ▶ e përballur me dhunë fizike,
- ▶ e përballur me konflikte për shkak të çështjeve të pasurisë dhe pronësisë si edhe probleme të forta ekonomike,
- ▶ ku fëmijët janë persona të tretë të dëmtuar nga dhuna e ushtruar në marrëdhëniet familjare;

Gjetje të përbashkëta në lidhje me profilin social të viktimës.

Nga analiza e profileve sociale të viktimave të dhunës në marrëdhëniet familjare, në gjykatat e rretheve gjyqësore objekt monitorimi dallojmë disa karakteristika të përbashkëta. Kështu në të gjitha gjykatat e rretheve gjyqësore, në përqindjen më të lartë të rasteve viktimat e dhunës në marrëdhëniet familjare është një grua, e paarsimuar dhe e papunë. Viktimat e dhunës në familje janë përballur me forma të ndryshme të dhunës fizike, psikologjike dhe të kombinuar. Rezulton se fëmijët dhe pjestarë të tjerë të familjes janë persona të tretë të dëmtuar nga dhuna e ushtruar në marrëdhëniet familjare.

Në lidhje me vendbanimin e viktimës na rezulton se në përqindjen më të lartë të rasteve viktimat janë me banim në qytet por në Gjykatat e Rretheve Gjyqësore Sarandë dhe Pogradec viktimat e dhunës në marrëdhëniet familjare janë me banim në fshat. Na rezulton edhe në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Durrës një përqindje e lartë e rasteve të viktimave të dhunës në marrëdhëniet familjare me banim në fshat, megjithëse renditen në vendin e dytë pas viktimave të dhunës në marrëdhëniet familjare me banim në qytet.

Gjetjet në lidhje me format e dhunës në familje mbështeten edhe nga të dhënat zyrtare në nivel kombëtar. Kështu referuar Vrojtimit Kombëtar me bazë popullatën, 2013 të INSTAT rezulton se 53.7 % e grave përjetojnë aktualisht të gjitha llojet e dhunës në familje, 52.8 % përjetojnë aktualisht dhunë psikologjike, 14.7 % përjetojnë aktualisht dhunë fizike dhe 16.2 % përjetojnë aktualisht si dhunë fizike ashtu edhe dhunë seksuale. Në 53.7 % të grave që pohojnë se përjetojnë aktualisht të gjitha llojet e dhunës në familje përfshihen të gjitha format e saj si dhuna fizike, psikologjike, seksuale, ekonomike, e asistuar, e kombinuar, morale, etj.

PROFILI SOCIAL I DHUNUESIT/ES

Analiza dhe studimi i profilit social të dhunuesit që ushtron dhunë ndaj pjestarëve të familjes gjithashtu paraqet rëndësi. Për të ravijëzuar këtë profil po i referohemi të dhënave që rezultojnë nga monitorimi i vendimeve gjyqësore në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Elbasan.

Referuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan dhunuesi është kryesisht një burrë,

- ▶ me arsim 8 vjeçar;
- ▶ i papunë;
- ▶ i martuar;
- ▶ 41-50 vjeç;
- ▶ Me banim në qytet;

Nga monitorimi i vendimeve gjyqësore të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Shkodër ka rezultuar se dhunuesi/ja është kryesisht me arsim 8 vjeçar, i papunë, i martuar, i grupmoshës 41-50 vjeç, me dy fëmijë;

Nga monitorimi i vendimeve gjyqësore të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Dibër ka rezultuar se dhunuesi/ja është kryesisht me arsim 8 vjeçar, i papunë, i martuar, i grupmoshës 31-40 vjeç, me 2 fëmijë;

Nga monitorimi i vendimeve gjyqësore të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Sarandë ka rezultuar se dhunuesi/ja është kryesisht me arsim 8 vjeçar, i martuar, i grupmoshës 31-40 vjeç, me 3 fëmijë;

Nga monitorimi i vendimeve gjyqësore të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Durrës ka rezultuar se dhunuesi/ja është kryesisht është me arsim 8 vjeçar, i papunë, i martuar, i grupmoshës 31-40 vjeç;

Nga monitorimi i vendimeve gjyqësore të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Pogradec rezulton se dhunuesi/ja është kryesisht me arsim të mesëm, i papunë, i martuar, i grupmoshës 31-40 vjeç, me 2 fëmijë;

Nga monitorimi i vendimeve gjyqësore të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Vlorë rezulton se dhunuesi/ja është kryesisht me arsim të mesëm, i martuar, i grupmoshës 31-40 vjeç, pa fëmijë;

Arsimi i ulët, papunësia janë karakteristika të përbashkëta për profilin social të dhunuesëve në gjykatat objekt monitorimi.

Alkoli, xhelozia, shpenzimi i kohës dhe parave në lojërat e fatit, mosmarrëveshjet për shkak të çështjeve pasurore dhe çështjeve të pronësisë; jetesa e përbashkët e ish bashkëshortëve pas zgjidhjes së martesës, mosmarrëveshjet dhe konfliktet familjare që shoqërojnë marrëdhëniet në familje, personaliteti i dhunshëm dhe gjendja psikologjike e rënduar dhunuesit e shoqërojnë dhunën në marrëdhëniet familjare. Ato kanë një dinamikë që i bën të shfaqen herë si shkak i dhunës në këto marrëdhënie dhe herë si pasojë e dhunës së ushtruar në marrëdhëniet familjare.

FORMAT E ASHPRA TË DHUNËS SË USHTRUAR NË MARRËDHËNIET FAMILJARE

Karakteristike në gjykatat objekt monitorimi është se dhuna e ushtruar në marrëdhëniet familjare shoqërohet me tone të ashpra.

Nga monitorimi ka rezultuar ashpërsia e dhunës së ushtruar në marrëdhëniet familjare, deklaratat e dhunuesit në lidhje me dhunën e ushtruar dhe kujdesi e vëmendja e gjykatave të rretheve gjyqësore objekt monitorimi ndaj formave të ashpra të dhunës në marrëdhëniet familjare dhe adresimit të tyre me mjetet ligjore që ofron ligji administrativo civil nr.9669, datë 18.12.2006, "Për masa ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare", i ndryshuar urdhrin e menjëhershëm të mbrojtjes dhe urdhrin e mbrojtjes.

...Para dy ditësh në mbrëmje viktima u godit nga bashkëshorti i saj me dru (bishtin e sqeparit) në këmbë, krahë, vithe dhe shpinë duke i lënë asaj dhe shenja dhune kudo në trup.

“Paditësja nga fshati B, komuna A deklaroi se disa here ajo është shkëputur nga bashkëshorti i saj, por përsëri ata janë bashkuar përmes ndërhyrjeve të familjarëve dhe të njohurve të tyre si edhe premtimeve që ka bërë i padituri, premtime të cilat ai nuk i kishte mbajtur asnjëherë. Veprimet e dhunshme kanë ardhur si rezultat i xhelozisë së të paditurit.

- ▶ *I padituri deklaroi se ishte penduar dhe se nuk do ta përsëriste më. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Shkodër me vendimin nr.65, datë 13.3.2013 vendosi lëshimin e UM me afat kohor 1 vit, duke shprehur qartë vëmendjen që tregon në lidhje me mbrojtjen e viktimave të përballura me forma të ashpra dhunë në marrëdhëniet familjare.*

Nga vendimi nr.4, datë 21.01.2013 i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan konstatohet se babai ka kërcënuar vajzën dhe bashkëshorten se do ti vriste, nuk ka lejuar vajzat të shkojnë në shkollë, dhe kur është vënë në dijeni se vajza ka shkuar në shkollë e ka dhunuar dhe ka marrë gërrshërët për ti prerë flokët.

LARMISHMËRIA E MARRËDHËNIEVE TË VIKTIMËS ME DHUNUESIN

Pavarësisht se dhuna në familje është më shumë e pranishme në marrëdhëniet mes bashkëshortëve, ish bashkëshortëve, bashkëjetuesëve, ajo është prezente edhe në marrëdhëniet midis ish bashkëjetuesëve, prind/fëmijë, nusë/vjehërr dhe dhëndër/vjehërr, vëlla/motër, kunata, ish kunata, gjysh/nip, midis vëllezërve, xhaxha/nip.

Nga monitorimi kanë rezultuar këto të dhëna në lidhje me prezencën e dhunës në familje në marrëdhëniet midis bashkëshortëve, ish bashkëshortëve, bashkëjetuesëve dhe ish bashkëjetuesëve.

<i>Gjykatat e rretheve gjyqësore</i>	<i>Bashkëshortë</i>	<i>Ish bashkëshortë</i>	<i>Bashkëjetues</i>	<i>Ish bashkëjetues</i>
<i>Shkodër</i>	<i>71.2 %</i>	<i>6.8 %</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Elbasan</i>	<i>62.8 %</i>	<i>20%</i>	<i>8.5 %</i>	<i>-</i>
<i>Pogradec</i>	<i>61.9 %</i>	<i>4.7 %</i>	<i>11.9 %</i>	<i>-</i>
<i>Vlorë</i>	<i>39 %</i>	<i>17%</i>	<i>7.3 %</i>	<i>9.7 %</i>
<i>Dibër</i>	<i>66.6 %</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Sarandë</i>	<i>34.1 %</i>	<i>17%</i>	<i>-</i>	<i>2.4 %</i>
<i>Durrës</i>	<i>44.2 %</i>	<i>5.4 %</i>	<i>4.5 %</i>	<i>1.8 %</i>

Nga monitorimi konstatohet një rritje e numrit të rasteve të ushtrimit të dhunës në familje midis prindërve dhe fëmijëve si edhe prindërve dhe nuseve të djemve.

Kjo larmishmëri marrëdhëniesh tregon nevojën sociale për të zgjeruar konceptin e pjestarëve të familjes siç u parashikua në Ligjin nr.9669, datë 18.12.2006, "Për masa ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare", i ndryshuar.

Kjo larmishmëri dëshmon rritjen e nivelit të informacionit të komunitetit mbi pjestarët e familjes që gëzojnë mbrojtje nga dhuna në familje dhe mund të përdorin dy mjetet ligjore urdhrin e menjëhershëm të mbrojtje dhe urdhrin e mbrojtjes.

KREU I II-EFEKTIVITETI I MBROJTJES PËR VIKTIMAT E DHUNËS NË FAMILJE

OBJEKTI I KËRKESË PADIVE PËR LËSHIMIN E UMM/UM

Lëshimi i UMM, Vërtetimi i UMM, Lëshimi i UM, Ndryshimi i UM, Ndërprerja e efekteve të UM kanë përbërë objektin e kërkesë padive drejtuar gjykatave të rretheve gjyqësore objekt monitorimi.

Objekti	GjRrGj Shkodër	GjRr.Gj Elbasan	GjRr.Gj Dibër	GjRr.Gj Vlorë	GjRr.Gj Pogradec	GjRr.Gj Durrës	GjRr.Gj Sarandë	Totali	%
Lëshim i UMM	56	18		35	27	217	30	383	83.6 %
Vërtetim i UMM	5	1	1	6		1	11	25	5.4 %
Lëshim UM	8	14	8		15			45	9.8 %
Ndërprerja e UM	1							1	0.2 %
Ndryshimi i UM	3					1		4	0.8 %
Totali	73	33	9	41	42	219	41	458	100%

Tabela nr.2

Nga monitorimi rezulton se në 83.6 % të vendimeve gjyqësore të monitoruara në total në të gjitha gjykatat e rretheve gjyqësore objekt monitorimi është kërkuar lëshimi i urdhrit të menjëhershëm të mbrojtjes duke reflektuar qartë se viktimat janë përballur me dhunë në marrëdhëniet familjare dhe mbrojtja e kërkuar prej tyre ka qenë e menjëhershme. Kjo tendencë konstatohet shumë e qartë në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Durrës në të cilën nga 219 kërkesa të paraqitura pranë kësaj gjykate me objekt lëshimin e UMM/UM në 217 prej tyre objekti ka qenë lëshimi i urdhrit të menjëhershëm të mbrojtjes. Vetëm në 9.8 % të vendimeve gjyqësore të monitoruara në total në

gjykatat e rretheve gjyqësore objekt monitorimi, objekti i kërkesë padisë ka qenë lëshimi i urdhrit të mbrojtjes. Nga tabela konstatojmë së vetëm në 5.4 % të vendimeve të monitoruara është kërkuar vërtetimi i Urdhrit të menjëhershëm të mbrojtjes duke reflektuar qartë faktin se pikërisht në këtë moment viktimat e dhunës në marrëdhëniet familjare mund të tërhiqet nga procesi. Është kërkuar nga pala paditëse ndërprerja e efekteve të urdhrit të mbrojtjes vetëm në 0.2 % të rasteve dhe në 0.8 % të rasteve është kërkuar ndryshimi i Urdhrit të mbrojtjes.

DISPONIMI I GJYKATAVE TË RRETHEVE GJYQËSORE OBJEKT MONITORIMI

Në lidhje me disponimin e gjykatës, nga monitorimi ka rezultuar se në numrin më të lartë të rasteve në 320 raste ose në 69.8 % të vendimeve gjyqësore të monitoruara në total, gjykatat e rretheve gjyqësore objekt monitorimi nuk kanë hezitur të lëshojnë urdhrin e menjëhershëm të mbrojtjes për viktimat. Është vendosur pranim i pjesshëm i kërkesë padisë nga Gjykatat e rretheve gjyqësore në 1.9 % të rasteve. Në këto raste, gjykatat e rretheve gjyqësore nuk kanë vendosur të përfshijnë në urdhrin e menjëhershëm të mbrojtjes ose urdhrin e mbrojtjes të gjitha masat urgjente të kërkuara nga pala paditëse por vetëm disa prej tyre që këto gjykata i kanë cmuar të arësyeshme. Ne mendojmë se edhe në këto raste, gjykatat e rretheve gjyqësore kanë pranuar kërkesën sepse objekt i kërkesës ka qenë lëshimi i UMM/UM dhe jo marrja e masave të caktuara nga gjykatat e rretheve gjyqësore për mbrojtjen e viktimave të dhunës në marrëdhëniet familjare. Masat mbrojtëse të kërkuara në padi duhet të trajtohen nga gjykata si një opinion i paditëses/it dhe jo si objekt i kërkesëpadisë, me qëllim që gjyqtari i çështjes të përzgjedh masat më efektive për mbrojtjen e viktimave, duke marrë edhe masa të tjera veç atyre të parashtruara nga paditësja/i.

Në 14 raste ose në 3 % të vendimeve gjyqësore të monitoruara, gjykatat e rretheve gjyqësore kanë vendosur të rrëzojnë kërkesën për lëshimin e UMM/UM. Nga vendimet gjyqësore dhe analiza e shkaqeve me monitoruesit në rrethe na ka rezultuar se ndër shkaqet kryesore të rrëzimit të kërkesës me objekt lëshimin e UMM/UM është mungesa e provave. Numri i rasteve për të cilat gjykata ka vendosur pushimin e çështjes është 114 ose 24.8 % e 458 vendimeve gjyqësore të monitoruara në total, në të gjitha gjykatat objekt monitorimi.

Vendimi gjykatës	I	Shkodër	Elbasan	Dibër	Vlorë	Pogradec	Durrës	Sarandë	Totali	%
Pranim kërkesë		56	13	4	35	21	179	12	320	69.8 %

Pranimi pjeshëm		7		1	1			9	1.9%
Pushim gjykimi	15	12	3	4	16	39	25	114	24.8%
Kthim aktesh				1				1	0.2 %
Rrëzim kërkesë	2	1	2		4	1	4	14	3 %
Totali	73	33	9	41	42	219	41	458	100 %

Tabela nr.3

PUSHIMI I GJYKIMIT

Në lidhje me vendimet e pushimit të gjykimit, për çështjet me objekt lëshimin e urdhrit të menjëhershëm të mbrojtjes/urdhrit të mbrojtjes ka rezultuar se Gjykata e Rrethit Gjyqësor Shkodër ka vendosur pushimin e gjykimit në 20.5 % të rasteve², Gjykata e Rrethit Gjyqësor Elbasan ka vendosur pushimin e gjykimit në 36.3 % të rasteve, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Dibër ka vendosur pushimin e gjykimit në 33.3% të rasteve, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Vlorë ka vendosur pushimin e gjykimit në 9.7 % të rasteve, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Pogradec ka vendosur pushimin e gjykimit në 38 % të rasteve, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Durrës ka vendosur pushimin e gjykimit në 17.8 % të rasteve dhe Gjykata e Rrethit Gjyqësor Sarandë ka vendosur pushimin e gjykimit për çështjet objekt monitorimi në 60.9 % të rasteve.

² Pushimet e gjykimit në gjykatat e rretheve gjyqësore duhen parë në raport me numrin e vendimeve të monitoruara në secilën gjykatë objekt monitorimi. Për këtë arsye në këtë tabelë së bashku me vendimet e pushimit kemi paraqitur edhe numrin e vendimeve gjyqësore të monitoruara me objekt lëshimin e urdhrit të menjëhershëm të mbrojtjes/urdhrit të mbrojtjes në Gjykatat e Rretheve Gjyqësore Shkodër, Elbasan, Dibër, Vlorë, Pogradec, Durrës dhe Sarandë.

Pushim Gjykimi	Shkodër	Elbasan	Dibër	Vlorë	Pogradec	Durrës	Sarandë	Tot.
%	20.5%	36.3%	33.3%	9.7%	38%	17.8%	60.9%	24.8 %
nr	15	12	3	4	16	39	25	114
Totali i vendimeve gjyqësore	73	33	9	41	42	219	41	458

Tabela nr.4

Nga monitorimi ka rezultuar se në total në 24.8 % të vendimeve të monitoruara është vendosur pushimi i gjykimit. Cilat janë shkaqet kryesore të marrjes së këtij vendimi nga gjykatat e rretheve gjyqësore. Tabela në vijim pasqyron shkaqet e pushimit të çështjes nga gjykatat e rretheve gjyqësore.

SHKAQET E PUSHIMIT TË GJYKIMIT.

Tabela nr.5

Pushim Gjikimi	Shkodër	Elbasan	Dibër	Vlorë	Pogradec	Durrës	Sarandë
Mosparaqitje e paditëses/it	53.3%	33.3%	66.6%	100%	62.5%	74.3%	64%
Heqje dorë e paditëses/it	46.6%	66.6%	33.3%	-	37.5%	25.6%	36%

Dy janë shkaqet kryesore të pushimit të gjykimit, mosparaqitja e paditësit/ses dhe heqja dorë nga gjykimi i çështjes e paditësit/es. Kështu në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Shkodër është vendosur pushimi i gjykimit në 53.3 % të rasteve për shkak të mosparaqitjes së paditësit/es në seancën gjyqësore dhe në 46.6 % të rasteve është vendosur pushimi i gjykimit për arsye se paditësja/i është paraqitur në seancën gjyqësore dhe ka pohuar para gjykatës se heq dorë nga shqyrtimi i çështjes.

Në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Elbasan është vendosur pushimi i gjykimit në 33.3 % të rasteve për shkak të mosparaqitjes së paditëses/it dhe në 66.6 % të rasteve për shkak të heqjes dorë të paditëses/it nga gjykimi i çështjes.

Në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Dibër është vendosur pushimi i gjykimit për mos paraqitje të paditëses/it në 66.6 % të rasteve dhe është pushuar gjykimi në 33.3 % të rasteve për shkak se paditësja/i kanë hequr dorë nga gjykimi i çështjes.

Në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Vlorë në të gjitha vendimet gjyqësore të monitoruara ka rezultuar se Gjykata ka vendosur pushimin e gjykimit për shkak të mos paraqitjes së paditëses/it në seancën gjyqësore megjithëse ka pasur dijeni për datën dhe orën e seancës gjyqësore.

Në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Pogradec, gjykata ka vendosur pushimin e gjykimit në 62.5% të rasteve për shkak të mosparaqitjes së paditëses/it dhe në 37.5 % të rasteve për shkak se paditësja/i ka hequr dorë nga gjykimi i çështjes.

Në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Durrës, gjykata ka vendosur pushimin e gjykimit në 74.3% të rasteve për shkak të mos paraqitjes së paditëses/it dhe në 25.6 % për shkak të heqjes dorë të paditëses/it nga gjykimi i çështjes.

Në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Sarandë, gjykata ka vendosur pushimin e gjykimit në 64 % të rasteve për shkak të mosparaqitjes së paditëses/it dhe në 36 % të rasteve për shkak se paditësja/i ka hequr dorë nga shqyrtimi i çështjes.

Ky monitorim na ofron të dhëna që na mundësojnë krahasimin e gjetjeve jo vetëm midis gjykatave të monitoruara por edhe me monitorimet e kryera në gjykatat e rretheve të tjera gjyqësore. Kështu, nga të dhënat që rezultojnë nga monitorimet e kryera nga Qendra për Nisma Ligjore Qytetare mbi zbatimin e ligjit nr.9669, datë 18.12.2006, "Për masa ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare", kjo përqindje e vendimeve të pushimit në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Tiranë në vitet 2011-2012 është rreth 60%. Në Gjykatat e Rretheve Gjyqësore të monitoruara në kuadrin e këtij raporti, përqindja e vendimeve të pushimit është më e ulët, 36.3 %³.

Të dhënat na mundësojnë një reflektim mbi disa nga arësyet e përqindjes më të ulët të vendimeve të pushimit në gjykatat objekt monitorimi.

Së pari, mendojmë se funksionimi i Mekanizmit të Koordinimit dhe Referimit të rasteve të dhunës në familje në bashkitë përkatëse dhe puna e aktorëve, anëtarë të këtij mekanizmi ka dhënë efekte pozitive që kanë rezultuar në përdorimin më efektiv të mjeteve ligjore civile, bazuar në ligjin nr.9669, datë 18.12.2006, "Për masa ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare", i ndryshuar.

Së dyti, kjo lidhet me një ndërgjegjësim dhe besim në rritje të viktimave të dhunës në marrëdhëniet familjare në rrethe tek sistemi dhe mundësitë mbështetëse dhe mbrojtëse që ai ofron për viktimat.

Së treti, aktorë shumë aktivë që kanë kontribuar në ofrimin e shërbimeve për viktimat e dhunës në marrëdhëniet familjare janë organizatat jofitimprurëse. Përmes ofrimit të këtyre shërbimeve, viktimat janë ndier më të sigurta për ti shkuar procesit deri në fund.

Së katërti, ne mendojmë se kjo tendencë e rënies së numrit të vendimeve të pushimit në rrethe lidhet edhe me efektet parandaluese të zbatimit të ligjit "Për masa ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare".

Pavarësisht, tendencës në rënie të numrit të vendimeve të pushimit në rrethe, vendimet e pushimit janë një fakt shqetësues që kërkon vëmendjen e të gjithë aktorëve. Në vështrim të parë mosparaqitja e palës paditëse dhe heqja dorë nga gjykimi i çështjes duket se lidhen vetëm me viktimën por e vërteta është ndryshe. Vendimet e pushimit janë një tregues matës i punës së të gjithë aktorëve. Mos paraqitja e palës paditëse ose heqja dorë nga gjykimi i çështjes prej viktimës mund të lidhet edhe me kushtet e vështira social ekonomike të familjes, të cilat e mbajnë një viktimë të dhunës në familje brenda ciklit, pa e lejuar të dalë prej saj, të denoncojë dhe të gëzojë mbrojtje.

Viktima e dhunës në marrëdhëniet familjare mund të marrë këtë vendim për të kërkuar heqjen dorë nga shqyrtimi i çështjes, edhe si rezultat i frikës së një dhune edhe më ekstreme të ushtruar nga dhunuesi dhe pasigurisë së saj se, do t'i ofrohet mbrojtja e duhur gjatë kësaj periudhe.

³ Në këtë konkluzion kemi pasur parasysh edhe numrin e vendimeve të monitoruara me objekt lëshimin e UMM/UM.

Deklarata e viktimës së dhunës në marrëdhëniet familjare se heq dorë nga gjykimi, ose se ajo është pajtuar me dhunuesin kërkon një vemendje të veçantë nga gjykata, avokatët, psikologët e punonjësit social dhe profesionistët e tjerë. Ofrimi i shërbimit psikologjik dhe ligjor për viktimën e dhunës në marrëdhëniet familjare gjatë procesit të shqyrtimit të kërkesës për lëshimin e UMM/UM do të përbente një mbështetje të rëndësishme dhe do të rriste ndërgjegjësimin e viktimës në lidhje me ciklet e dhunës në marrëdhëniet familjare dhe rolin parandalues të mjeteve ligjore që parashikohen në ligjin nr.9669, datë 18.12.2006, "për masa ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare".

Ofrimi i një mbështetje të qëndrueshme të viktimave të dhunës në marrëdhëniet familjare me avokat, psikolog ose punonjës social do ti ofronte viktimës mbështetje dhe do të rriste besimin e saj për të përdorur mjetet ligjore për parandalim dhe mbrojtje.

ORGANET KU ËSHTË DENONCUAR DHUNA NË FAMILJE

- ▶ Organi i policisë qëndron në vendin e parë, ndër organet ku viktimat e dhunës në marrëdhëniet familjare kanë denoncuar dhunën e pësuar. Pse?

Së pari, pavarësisht se nuk mungojnë rastet kur avokatet e organizatave jofitimprurëse ngrenë shqetësime në lidhje me reagimin efektiv të policisë ndaj viktimave të dhunës në familje, rezultojnë një rritje e besimit të komunitetit, në mënyrë të veçantë viktimave të dhunës në marrëdhëniet familjare tek organi i policisë.

Së dyti, denoncimi i rasteve të dhunës në marrëdhëniet familjare në polici lidhet edhe me faktin se ky organ vazhdon të perceptohet nga viktima si organi që ofron siguri për viktimën e dhunës në familje gjatë procesit gjyqësor të lëshimit të shqyrtimit të kërkesë padisë për lëshimin e UMM/UM dhe ekzekutimit të tij.

Së treti, organi i policisë mundëson prova për dhunën e pësuar nga viktima duke ja lehtësuar procesin e të provuarit në gjykatë, në çështjet me objekt lëshimin e UMM/UM.

Nga monitorimi ka rezultuar një tendencë e raportimit në rritje të dhunës në marrëdhëniet familjare pranë organizatave jofitimprurëse që adresojnë dhunën me bazë gjinore, në mënyrë të veçantë dhunën në marrëdhëniet familjare në rrethet objekt monitorimi si Forumi i Gruas Elbasan, Gruaja tek Gruaja dhe organizata të tjera në Shkodër, Qendra psiko sociale Vatra dhe organizata të tjera në Vlorë;

TË DHËNA MBI ÇËSHTJE TË TJERA QË JANË DUKE U NDJEKUR NGA PALËT

Nga monitorimi ka rezultuar se në 90 % të rasteve që palët kanë në proces çështje të tjera gjyqësore, ato janë në procesin e zgjidhjes së martesës dhe në 10 % të këtyre rasteve palët janë në procesin gjyqësor në lidhje me çështje pronësie. Shoqërimi i çështjeve me objekt lëshimin e urdhrit të

menjëhershëm të mbrojtjes/urdhrit të mbrojtjes me çështje të tjera gjyqësore si zgjidhja e martesës dhe rregullimi i pasojave të saj si edhe çështje të ndryshme pronësie rrisin mosmarrëveshjet dhe tensionin mes palëve duke çuar shpesh në përshkallëzim të dhunës në marrëdhëniet familjare.

SHOQËRIMI I VIKTIMËS NGA POLICIA GJATË GJYKIMIT

Shoqërimi i viktimës nga policia në gjykatë ose në shërbime sociale, qendra shëndetësore etj kur vlerësohet se jeta e viktimës së dhunës në marrëdhëniet familjare është në rrezik është një nga detyrat me të cilat e ngarkon organin e policisë ligji nr.9669, datë 18.12.2006, "Për masa ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare", i ndryshuar. Kështu nga monitorimi i vendimeve gjyqësore në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Shkodër ka rezultuar se në 10.9 % të rasteve policia e ka shoqëruar viktimën në Gjykatë, por nuk ka marrë pjesë në gjykimin e çështjes. Në 3 % të rasteve të monitoruara në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Elbasan ka rezultuar se policia e ka shoqëruar viktimën e dhunës në marrëdhëniet familjare në gjykatë, kur ka cmuar se jeta e viktimës është në rrezik.

Shoqërimi i viktimës nga policia në gjykatë ose shërbime

Shoqërimi i viktimës nga policia	Shkodër	Elbasan	Dibër	Vlorë	Pogradec	Durrës	Sarandë
	10.9%	3%	-	-	-	-	-

Tabela nr.6

Nuk rezultojnë raste të shoqërimit të viktimës nga policia në gjykatat e rretheve gjyqësore Dibër, Vlorë, Pogradec, Durrës dhe Sarandë.

SI ËSHTË KRYER DENONCIMI I DHUNËS NË FAMILJE?

Në lidhje me subjektet që kanë kryer denoncimin, ka rezultuar nga monitorimi se vetë viktima ka denoncuar dhunën e pësuar në organin e policisë në të gjitha vendimet gjyqësore të monitoruara. Kjo është një gjetje e unifikuar në të gjitha rrethet objekt monitorimi. Kjo gjetje tregon

edhe nevojën e rritjes së denoncimit të rasteve të dhunës në marrëdhëniet familjare nga komuniteti. Nga ana tjetër kjo gjetje reflekton nevojën për zbatimin e standardeve dhe respektimit të anonimatit të raportuesit/eses së dhunës në marrëdhëniet familjare.

PËRFAQËSIMI ME AVOKAT I VIKTIMËS SË DHUNËS NË MARRËDHËNIET FAMILJARE

Të dhënat nga monitorimi tregojnë se ofrimi i ndihmës ligjore falas për viktimat e dhunës në marrëdhëniet familjare nuk përbën një të drejtë që viktimat e gëzojnë gjatë procesit të kërkimit të mbrojtjes nga dhuna në familje. Kështu, viktimat e dhunës në familje nuk janë mbështetur nga një avokat në 52 % të rasteve në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Shkodër, në 78.7 % të rasteve në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Elbasan, në 100 % të rasteve në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Dibër, në 85.3 % të rasteve në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Vlorë dhe në 70.7 % të rasteve në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Sarandë. Mendojmë se 28.7 % pa të dhëna në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Shkodër, 2.3 % pa të dhëna në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Pogradec dhe 99 % pa të dhëna në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Durrës përbëjnë raste të viktimave të dhunës në marrëdhëniet familjare të cilat nuk janë mbështetur me avokat. Këtë mendim e mbështesim në faktin se gjykatat e rretheve gjyqësore janë të vëmendshme në arësyetimin e vendimeve gjyqësore në lidhje me përfaqësimin e palëve me avokat dhe nëse palët do të ishin përfaqësuar me avokat ky fakt do të reflektohej në vendimet gjyqësore. Nga monitorimi rezulton se viktimat e dhunës në marrëdhëniet familjare janë përfaqësuar me avokat nga organizatat jofitimprurëse që punojnë në rrethet e monitoruara në 13.6 % në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Shkodër, në 18.1 % në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Elbasan, në 24.3 % në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Vlorë dhe në 0.9 % në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Durrës. Është shqetësues fakti se duke mos pasur mundësi të gëzojnë mbështetjen ligjore falas në të gjitha rastet e monitoruara, viktimat e dhunës në marrëdhëniet familjare janë mbështetur dhe përfaqësuar në proceset gjyqësore me avokat privat. Kështu në 97.6 % të rasteve viktimat e dhunës në marrëdhëniet familjare janë mbështetur me avokat privat në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Pogradec, në 5.4 % të rasteve në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Shkodër, në 4.8 % në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Vlorë dhe në 3 % të rasteve në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Elbasan dhe në 29.2 % të rasteve në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Sarandë.

Mungesa e ndihmës ligjore falas, mendojmë se përbën një nga barrierat kryesore për mbarëvajtjen e procesit gjyqësor efektiv për viktimat e dhunës, të cilat lihen vetëm dhe pa mbrojtje ligjore. Ne kemi mendimin se mbrojtja me avokat falas do të ndikojë ndjeshëm në uljen e rasteve të pushimit të gjykimit, në marrjen e masave efikase, si dhe në respektimin e afateve të shpejta të këtij gjykimi.

Mbrojtja me avokat	Shkodër	Elbasan	Dibër	Vlorë	Pogradec	Durrës	Sarandë
--------------------	---------	---------	-------	-------	----------	--------	---------

Avokat OJF	13.6%	18.1%	-	24.3 %	-	0.9%	-
Avokat privat	5.4%	3%	-	4.8%	97.6%	-	29.2%
Nuk është mbrojtur me avokat	52%	78.7%	100%	70.7 %	-	-	70.7%
Pa të dhëna	28.7%	-	-	-	2.3%	99%	-

Tabela nr.7

Të dhënat që kanë rezultuar nga monitorimi tregojnë nevojën e një pune më të mirë për mbështetjen me shërbim ligjor falas për viktimat e dhunës në marrëdhëniet familjare siç parashikon ligji nr.9669, datë 18.12.2006, "Për masa ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare", i ndryshuar. Për të bërë të mundur shërbimin ligjor falas për viktimat e dhunës në marrëdhëniet familjare kërkohet një zbatim më i mirë i ligjit "për ndihmën juridike", përmes rolit të Komisionit Shtetëror për Ndihmën Juridike dhe kontraktimit nga ky Komision të organizatave jofitimprurëse që ofrojnë shërbim ligjor falas për viktimat. Kosto në kohë dhe para për aplikimin për shërbim ligjor falas mendojmë se duhet tja lërë vendin procedurave më të shpejta të kontraktimit nga Komisioni Shtetëror për Ndihmën Juridike të organizatave jofitimprurëse që ofrojnë shërbim ligjor falas për viktimat e dhunës në marrëdhëniet familjare. Kjo do të mundësonte ofrimin e shërbimit ligjor falas për viktimat nga avokatë të organizatave jofitimprurëse jo vetëm profesionistë të mirë që garantojnë cilësinë e shërbimit ligjor por edhe avokatë të trajnuar për çështjet e dhunës me bazë gjinore, në mënyrë të veçantë dhunës në marrëdhëniet familjare.

Qasja e organizatave jofitimprurëse që ofrojnë shërbime ligjore pranë Komisionit Shtetëror për Ndihmën Juridike duke ngritur nevojën e ofrimit të këtij shërbimi të rëndësishëm për viktimat e dhunës në familje mendojmë se është mjaft e rëndësishme.

Gjithashtu, Agjencia për Mbështetjen e shoqërisë Civile mund të luajë një rol mjaft të rëndësishëm nëpërmjet mbështetjes së organizatave jofitimprurëse që ofrojnë shërbim ligjor falas duke vendosur adresimin e dhunës në familje si një nga prioritetet dhe duke mbështetur këto organizata në kuadrin e projekteve të ndryshme.

Pavarësisht parashikimit ligjor se viktimat që paraqet kërkesë për urdhër mbrojtje në gjykatë shkarkohet nga të gjitha detyrimet e taksave dhe tarifave për shpenzimet gjyqësore si dhe ato të shërbimeve përmbarimore shtetërore, nevojitet marrja e masave nga shteti për ta garantuar këtë të drejtë efektivisht për viktimat.

KOHËZGJATJA E UM

Gjykatat e rretheve gjyqësore, në lidhje me kohëzgjatjen e UM kanë vendosur bazuar në specifikat e rastit. Nga monitorimi ka rezultuar një përqindje e lartë e vendimeve të UM, me efekt mbrojtje për viktimën e dhunës në familje 1 vit, duke treguar qartë se gjykatat e rretheve gjyqësore kanë vlerësuar drejt rrezikshmërinë që bart rasti i dhunës në familje.

ZBATIMI I AFATEVE PROCEDURIALE PËR LËSHIMIN E UMM/UM

Tabela në vijim na jep të dhëna mbi zbatimin e afateve proceduriale për lëshimin e UMM/UM.

Afatet	Shkodër	Elbasan	Dibër	Vlorë	Pogradec	Durrës	Sarandë
Nr.	73	33	9	41	42	219	41
Afati i lëshimit të UMM	Po/56 Jo-	Po/18 Jo/-	-	Po /35 Jo/-	Po/27 Jo/-	-	Po/30 Jo/-
Afati i vërtetimit të UMM	Po /3 Jo/2	Po/1 Jo/-	Po/1 jo/-	Po/5 Jo/1		-	

Afati i shqyrtimit të UM	Po/12 Jo/-	Po/14 Jo/-	Po/2 Jo/6		Po/15 Jo/-	-	Po/9 Jo/2
--------------------------	---------------	---------------	---------------------	--	---------------	---	---------------------

Tabela nr.8

Nga monitorimi ka rezultuar se janë respektuar afatet procedurale për lëshimin e UMM. Vetëm në dy raste në Shkodër dhe një në Vlorë nuk janë respektuar afatet procedurale në lidhje me vërtetimin e urdhrit të menjëhershëm të mbrojtjes. Në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Dibër dhe Sarandë nuk është respektuar afati i shqyrtimit nga gjykata të UM në 6 dhe 2 raste respektivisht.

Ndonëse rastet e mos respektimit të afateve proceduria janë të rralla, duke konsideruar specifikat e rasteve të dhunës në familje, mendojmë se vëmendja ndaj afateve procedurale dhe respektimi i tyre nga gjykatat e rretheve gjyqësore kontribuon për sigurinë e viktimave.

KU JANË BAZUAR GJYKATA E RRETHEVE GJYQËSORE NË DHËNIEN E VENDIMIT?

- ▶ Bindje e brendshme;
- ▶ Ligji;
- ▶ Prova;
- ▶ Fakte;

Nga monitorimi ka rezultuar se bazuar në ligj, bindjen e brendshme, prova dhe fakte gjykatat e rretheve gjyqësore kanë lëshuar UMM/UM. Konstatohet se në momentin e kalimit nga urdhri i menjëhershëm i mbrojtjes në urdhrin e mbrojtjes ose në rastet kur viktimat i drejtohet drejtëpërdrejtë gjykatës për lëshimin e UM, gjykatat kanë kërkuar nga viktimat e dhunës në familje prova dhe kur viktimat nuk ka mundur ti sigurojë ato është vendosur rrëzimi i kërkesës.

Provat nuk duhet të përbëjnë nja barrë për viktimën e dhunës në marrëdhëniet familjare. Rekomandimi i Komitetit CEDAE për Bullgarinë rekomandoi shtetin Bullgar 'të sigurojë që dispozitat në ligjin "Për mbrojtjen nga dhuna në familje" të lehtësojnë barrën e provës në favor të viktimës, duke amenduar ligjin në përputhje me rrethanat.' Për më shumë shih çështjen V.K kundër Bullgarisë⁴.

Në kuptimin e provave që vërtetojnë dhunën e ushtruar në marrëdhëniet familjare përfshihen edhe dokumenta të lëshuara nga punonjësit e Zyrës së Shërbimeve Sociale pranë njësive vendore si edhe dokumenta të lëshuara nga persona juridikë, organizata jofitimprurëse të regjistruara sipas dispozitave në fuqi⁵. Në këto kushte Zyrat e Shërbimeve Sociale pranë njësive vendore, ojf-të, si edhe anëtarë të Tjerë të Mekanizmit të Koordinimit dhe Referimit të rasteve të dhunës në marrëdhëniet familjare mund të luajnë një rol shumë të rëndësishëm në procesin e të provuarit.

PADIA PUBLIKE

Nuk rezulton asnjë rast që policia ose prokuroria të ketë paraqitur padi publike ndaj dhunesit, siç parashikohet në nenin 13 të ligjit nr.9669, datë 18.12.2006, "Për masa ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare", në lidhje me subjektet që kanë të drejtë të kërkojnë urdhrin e mbrojtjes.

Kjo e drejtë që ligji kundër dhunës në familje i njuh policisë dhe prokurorisë, në lidhje me paraqitjen e kërkesës për urdhrë mbrojtje për viktimën madhore nuk ka gjetur zbatim, duke bërë që të kemi një përqindje të lartë vendimesh pushimi si pasojë e mosparaqitjes së paditëses/it në proces ose heqjes dorë nga gjykimi të paditëses/it. Ushtrimi i të drejtës së padisë publike nga policia dhe prokuroria do të kontribuonte në rritjen e përgjegjësisë së dhunesëve për aktet e kryera sepse në rastet kur kërkesa paraqitet nga policia ose prokuroria, tërheqja e viktimës nga procesi nuk sjell si pasojë mos gjykimin e çështjes së filluar.

Të dhënat e vërtetojnë nevojën e vazhdimin të trajnimeve për punonjësit e policisë dhe prokurorët me qëllim rritjen e ndërgjegjësimit të tyre për përdorimin e kësaj të drejtë të padisë publike e cila do të mundësonte mbrojtjen nga dhuna në familje, pavarësisht tërheqjes së viktimës.

Ende mbetet për të punuar për një rol më aktiv të Zyrave të Shërbimeve Sociale pranë bashkive dhe komunave dhe organizatave jofitimprurëse për të paraqitur kërkesë për lëshimin e urdhrit të menjëhershëm të mbrojtjes dhe urdhrit të mbrojtjes për të mitur.

MBROJTJA E TË MITURVE

⁴ V.K kundër Bullgarisë. CEDAE/C/49/D/20/2008. Komiteti për Eliminimin e Diskriminimit kundër Grave, data e vendimit 25 Korrik 2011. Komunikimi 20/2008.

⁵ Ligji nr.9669, datë 18.12.2006, "Për masa ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare", neni 15, Provat në procesin gjyqësor.

Nga monitorimi reflektohet një rënie e numrit të rasteve të fëmijëve për të cilët kërkohet mbrojtje nga dhuna në familje, përmes paraqitjes së kërkesës për lëshimin e UMM/UM.

Në rastin e mbrojtjes së të miturve duhet të luajnë një rol të rëndësishëm përfaqësuesit e Zyrës së Shërbimeve Sociale pranë Bashkisë dhe Komunës si edhe qendrat dhe shërbimet për mbrojtjen dhe rehabilitimin e viktimave të dhunës në familje, të njohura/licensuara nga Ministria e Mirëqenies Sociale dhe Rinisë, ish Ministria e Punës Cështjeve Sociale dhe Shanseve të Barabarta.

ROLI I MEKANIZMIT TE KOORDINIMIT DHE REFERIMIT TË RASTEVE TË DHUNËS NË FAMILJE

Nga monitorimi është reflektuar edhe puna dhe kontributi i anëtarëve të Mekanizmit të Koordinimit dhe Referimit të rasteve të dhunës në familje, në bashkitë Shkodër, Elbasan, Vlorë, Pogradec, Peshkopi, Durrës dhe Sarandë. Roli i Koordinatorit vendor pranë bashkive ka konsistuar në referimin e viktimës së dhunës në marrëdhëniet familjare në polici, gjykatën e rrethit gjyqësor, organizatat jofitimprurëse me qëllim mbrojtjen e viktimës dhe rehabilitimin e saj përmes ofrimit të shërbimeve nga organizatat jofitimprurëse të specializuara që punojnë në këtë fushë. Kështu ka rezultuar se viktimat e dhunës në familje kanë përfituar:

- ▶ Shërbime të ofruara nga organizatat jofitimprurëse;
- ▶ Këshillime Psikologjike;
- ▶ Këshillime Ligjore;
- ▶ Përfaqësim të rastit në gjykatën e rrethit gjyqësor;
- ▶ Akomodim;
- ▶ Kurse profesionale;
- ▶ Punësim;

Policia, gjykatat e rretheve gjyqësore, organizatat jofitimprurëse që punojnë në fushën e dhunës në familje, spitali janë ndër aktorët më aktivë të këtij Mekanizmi.

Roli i Koordinatorit vendor të këtij Mekanizmi ka rezultuar mjaft aktiv në rrethet Shkodër, Peshkopi dhe Pogradec. Mendojmë se se kjo gjetje reflekton punën e OJF-ve në mbështetje të viktimave dhe sa aktivë ato e shohin Koordinatorin vendor. Për të konkluduar në lidhje me këtë element mendojmë se do të nevojitej shoqërimi i monitorimit të vendimeve gjyqësore me tregues të tjerë matës. Duhet të

konsiderojmë edhe burimin e gjetjeve, monitorimin e vendimeve gjyqësore burim i cili duhet shoqëruar me burime të tjera për të hedhur dritë mbi punën dhe efektivitetin e aktivitetit të Mekanizmit të Koordinimit dhe Referimit të rasteve të dhunës në familje.

Në vijim po japim të dhëna të detajuara që kanë rezultuar nga monitorimi mbi punën e Mekanizmit të Koordinimit dhe Referimit të rasteve të dhunës në familje në bashkitë Elbasan, Durrës, Pogradec, Vlorë, Peshkopi, Sarandë dhe Shkodër.

MKR ELBASAN DHE ROLI I ORGANIZATAVE JOFITIMPRURËSE

Nga vendimet e monitoruara, konstatohet se viktimat kanë marrë shërbime nga Shoqata Forumi i Gruas Elbasan në 33.3 % të rasteve dhe në 6 % të rasteve viktimat janë mbështetur nga Qendra e Kujdesit Ditor FGE. Në total është ofruar shërbim nga Shoqata Forumi i Gruas Elbasan për 39.3 % të rasteve.

Aktorët që kanë ofruar shërbime për viktimën		
	Numri	Në %
Koordinator vendor	-	-
Policia	33	100 %
Gjykata	33	100 %
Ojf, FGE	11	33.3 %
Qendra e kujdesit ditor FGE	2	6%

Tabela nr.9

Shërbimet falas që kanë përfituar viktimat e dhunës në marrëdhëniet familjare nga Forumi i Gruas Elbasan janë shërbim ligjor dhe akomodim. Tabela në vijim na jap të dhëna të detajuara në lidhje me këto shërbime.

Shërbimet që ka përfituar falas nga FGE

	Numri	Në %
Këshillime psikologjike	-	
Shërbim ligjor	13	39.3 %
Strehim	2	6 %

Tabela nr.10

Përfitimi i ndihmës ekonomike nga viktimat e pajisur me UMM/UM

Në 7 raste viktimat e dhunës në marrëdhëniet familjare kanë përfituruar ndihmë ekonomike në bazë të VKM nr.787 datë 14.12.2005 “Për përcaktimin e kritereve, të procedurave dhe masës së ndihmës ekonomike”.

ROLI I MEKANIZMIT TE KOORDINIMIT DHE REFERIMIT TË RASTEVE TË DHUNËS NË FAMILJE DHE OJF-VE PESHKOPI

Nga vendimet e monitoruara, konstatohet se viktimat është mbështetur nga organi i policisë dhe Gjykata e Rrethit Gjyqësor Dibër në 100 % të rasteve dhe është mbështetur nga Koordinatori vendor në 22.2 % të rasteve.

Aktorët që kanë mbështetur viktimën e dhunës në marrëdhëniet familjare

Aktorët që kanë ofruar shërbim për viktimat		
	Numri	Në %
Koordinatori vendor	2	22.2 %
Policia	9	100 %
Gjykata	9	100 %

Tabela nr.11

Roli i organizatave jofitimprurëse

Nuk janë konstatuar raste të përfitimit nga viktimat të shërbimeve të ofruara nga organizatat jofitimprurëse.

ROLI I MEKANIZMIT TE KOORDINIMIT DHE REFERIMIT TË RASTEVE TË DHUNËS NË FAMILJE SHKODËR DHE ROLI I ORGANIZATAVE JOFITIMPRURËSE

Tabela në vijim na jep të dhëna mbi rolin aktivë të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Shkodër, policisë, koordinatorit vendor dhe organizatave jofitimprurëse si anëtarë të këtij Mekanizmi.

Aktorët që kanë ofruar shërbim për viktimat		
	Numri	Në %
Koordinatori vendor	25	34.2 %
Policia	43	58.9 %
Gjykata	73	100 %
Ojf GtG	13	17.8 %

Tabela nr.12

Nga tabela rezulton se në 17.8 % të rasteve viktimat kanë përfituar nga shërbimet e ofruara nga Shoqata Gruaja tek Gruaja Shkodër. Roli i Koordinatorit vendor ka konsistuar në referimin e viktimës së dhunës në marrëdhëniet familjare në polici, gjykatë, organizatat jofitimprurëse me qëllim mbrojtjen e viktimës dhe rehabilitimin e saj përmes ofrimit të shërbimeve nga organizatat jofitimprurëse të specializuara që punojnë në këtë fushë.

Koordinatori vendor		
	Numri	Në %
Koordinatori vendor ka referuar viktimën në Polici dhe në OJF	2	8 %
Koordinatori vendor ka referuar viktimën në Gjykatë dhe në OJF	16	64 %
Koordinatori vendor ka referuar viktimën në OJF për të përfituar shërbim psikologjik dhe shërbim ligjor falas	7	28 %
Totali	25	100 %

Tabela nr.13

Shërbimet e përfituara nga viktimat e dhunës në marrëdhëniet familjare janë këshillime psikologjike, ligjore dhe përfaqësimi i rasteve në gjykatë.

Të dhëna të detajuara mbi shërbimet na jep tabela në vijim.

	Numri
Këshillime psikologjike	13
Këshillim ligjor	46
Përfaqësime në Gjykatë	10

Tabela nr.14

ROLI I MEKANIZMIT TE KOORDINIMIT DHE REFERIMIT TË RASTEVE TË DHUNËS NË FAMILJE NË VLORË

Nga vendimet e monitoruara, konstatohet se viktimat ka marrë shërbime nga OJF-të në 4.8 % të rasteve. Në të gjitha vendimet objekt monitorimi ka rezultuar mbështetja e policisë dhe Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Vlorë.

Aktorët që kanë ofruar shërbim për viktimën		
	Numri	Në %
Koordinator vendor	-	
Policia	41	100 %
Gjykata	41	100 %
OJF	10	24.3 %

Tabela nr.15

Shërbimet falas që kanë përfituar viktimat e dhunës në marrëdhëniet familjare nga Qendra Psiko Sociale Vatra Vlore janë këshillime psikologjike, këshillime ligjore, përfaqësime të rasteve në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Vlorë, akomodim, kurse të formimit profesional dhe punësim. Tabela në vijim na jep të dhëna të detajuara në lidhje me këto shërbime.

	Numri
Këshillime psikologjike	10
Këshillim ligjor	10

Përfaqësime në Gjykatë	10
Akomodim	4
Ofrim i kurseve profesionale	2
Punësim	1

Tabela nr.16

Qendra Psiko Sociale Vatra Vlorë ka ofruar asistencë ligjore për marrjen e UMM ose UM edhe në Gjykata të rretheve të tjera gjyqësore si: Fier, Berat, Gjirokaster, Durres. Këto kanë qenë raste që janë akomoduar në Strehëz (të referuara nga Policia) dhe proceset gjyqësore janë zhvilluar në qytetet ku viktimat kanë pasur vendbanimin e fundit.

Roli i Mekanizmit të Koordinimit dhe Referimit të rasteve të dhunës në familje Pogradec dhe roli i organizatave jofitimprurëse

Aktorët që kanë ofruar shërbim për viktimën		
	Numri	Në %
Koordinator vendor	-	
Policia	42	100 %
Gjykata	42	100 %
Totali		100 %

Tabela nr.17

Nga vendimi nuk rezultojnë të dhëna në lidhje me rolin e Koordinatorit Vendor, pranë Mekanizmit të Koordinimit dhe Referimit të rasteve të dhunës në marrëdhëniet familjare. Dy aktorët e këtij mekanizmi organi i policisë dhe gjykata e rrethit gjyqësor kanë mbështetur të gjitha rastet objekt monitorimi.

Në lidhje me shërbimet falas të përfituara nga viktimat, ka rezultuar se në 23.8 % të rasteve, viktimat e dhunës në marrëdhëniet familjare kanë përfituar këshillime psikologjike.

Të dhëna në lidhje me shërbimet që ka përfituar falas viktimat

Shërbimet që ka përfituar falas viktimat		
	Numri	Në %
Këshillime psikologjike	10	23.8 %

Tabela nr.18

Roli i Mekanizmit të Koordinimit dhe Referimit të rasteve të dhunës në familje, Durrës dhe roli i organizatave jofitimprurëse

Nuk rezultojnë të dhëna nga monitorimi në lidhje me rolin e Mekanizmit të Koordinimit dhe Referimit të rasteve të dhunës në familje si edhe në lidhje me shërbimet që ofrohen nga organizatat jofitimprurëse në Durrës.

Roli i Mekanizmit të Koordinimit dhe Referimit të rasteve të dhunës në familje Sarandë

Nga vendimet e monitoruara, konstatohet se viktimat është mbështetur në të gjitha rastet objekt monitorimi nga policia dhe Gjykata e Rrethit Gjyqësor Sarandë.

Aktorët që kanë ofruar mbështetje për viktimën		
	Numri	Në %

Koordinator vendor	-	
Policia	41	100 %
Gjykata	41	100 %
Totali		100 %

Tabela nr.19

Forcimi i Mekanizmit të Koordinimit dhe Referimit të Rasteve të dhunës në familje dhe zgjerimi i këtij mekanizmi me komuna përbën një nevojë që do të adresonte edhe rastet në rritje të dhunës në marrëdhëniet familjare në zonat rurale.

REFERIMI I VENDIMIT TË UMM/UM PËR EKZEKUTIM

Referimi per ekzekutim	Shkodër	Elbasan	Dibër	Vlorë	Pogradec	Durrës	Sarandë
Zyrë përmbarimi/ Komisariati i Policisë			4				
Komunë/ Zyrë përmbarimi/ Komisariati i Policisë	49						10
Zyrë përmbarimi	2			1			
Komisariati i Policisë	1					178	1
Komisariati i Policisë dhe Z.Sherb Sociale		20		35	22		1
Gjykata nuk e ka referuar në asnjë organ	4						

Tabela nr.20

Vendimi nr. 292, datë 18.9.2013, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Shkodër shprehet:

Vendimi të dërgohet në **Komisariatit e Policisë Shkodër (postës së policisë Bushat)**, në **Zyrën e Shërbimeve Sociale pranë Komunës Bushat**, në **Zyrën e Shërbimeve Sociale Bashkia Shkodër** dhe **Zyrës së Përmbaramit Shkodër**, ku të gjithë së bashku të marrin masat e duhura për ekzekutimin e menjëhershëm të këtij vendimi.

Tabela në vijim na jep të dhëna të detajuara në lidhje me referimin e vendimeve të lëshimit të UMM/UM për ekzekutim, sipas gjykatave të rretheve gjyqësore. Nga tabela vihet re qartë që gjykatat e rretheve gjyqësore objekt monitorimi nuk kanë zbatuar si duhet ligjin nr.9669, datë 18.12.2006, "Për masa ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare", i ndryshuar në lidhje me referimin e urdhrin të menjëhershëm të mbrojtjes/urdhrit të mbrojtjes për ekzekutim. Ky ligj parashikon rolin e Zyrës së Përmbaramit, Komisariateve të Policisë dhe njësive të qeverisjes vendore për zbatimin e urdhrave të mbrojtjes. Në vijim po referojmë një vendim të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Shkodër i cili referon vendimin e lëshimit të UMM/UM për ekzekutim në të gjitha organet përgjegjëse për zbatimin e UMM/UM.

KREU I III-KONKLUZIONE DHE REKOMANDIME

Konkluzione:

- 1.** Monitorimi tregoi qartë se Ligji nr.9669, datë 18.12.2006, "Për masa ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare" i ndryshuar është zbatuar me efektivitet në gjykatat e rretheve gjyqësore Shkodër, Elbasan, Durrës, Dibër, Sarandë, Pogradec dhe Vlorë duke parandaluar dhunën në marrëdhëniet familjare. Marrëdhëniet mes anëtarëve të familjes që kërkojnë mbrojtje nga dhuna janë shumë të larmishme në të gjitha gjykatat e rretheve gjyqësore objekt monitorimi.
- 2.** Profili social i viktimës së dhunës në marrëdhëniet familjare është në përqindjen më të lartë të rasteve një grua, e paarsimuar, e papunë dhe që përballet me forma të ndryshme të dhunës në marrëdhëniet familjare si dhuna fizike, dhuna psikologjike, dhuna e kombinuar, e asistuar etj. Karakteristika të tjera të profilit social të viktimës që lidhen me vendbanimin, moshën, numrin e fëmijëve janë të ndryshme në rrethet objekt monitorimi.
- 3.** Arsimi i ulët, papunësia janë karakteristika të përbashkëta për profilin social të dhunuesëve në gjykatat objekt monitorimi.

Alkoli, xhelozia, shpenzimi i kohës dhe parave në lojërat e fatit, mosmarrëveshjet për shkak të çështjeve pasurore dhe çështjeve të pronësisë; jetesa e përbashkët e ish bashkëshortëve pas zgjidhjes së martesës, mosmarrëveshjet dhe konfliktet familjare që shoqërojnë marrëdhëniet në

familje, personaliteti i dhunshëm dhe gjendja psikologjike e rënduar e dhunuesit e shoqërojnë dhunën në marrëdhëniet familjare dhe kërkojnë një vëmendje të veçantë.

4. Monitorimi dëshmoi nevojën e garantimit të shërbimit ligjor falas për viktimat e dhunës në marrëdhëniet familjare, pasi u konstatuan një përqindje e rasteve të pambështetura me avokat ligjor falas ose të mbrojtura me avokat privat.

5. Policia dhe prokuroria nuk kanë përdorur të drejtën që u njeh ligji për paraqitjen e kërkesës për urdhër mbrojtje për një viktimë madhore.

6. Policia në disa nga rrethet gjyqësore ka shoqëruar viktimën në rastet kur ka vlerësuar se jeta e saj është në rrezik. Kjo praktikë nuk është e konsoliduar në të gjitha rrethet objekt monitorimi.

7. Persona të tretë të dëmtuar në marrëdhëniet familjare rezultojnë fëmijët, por përqindja e rasteve që kërkojnë mbrojtje për fëmijët përmes kërkesës për lëshimin e UMM/UM është mjaft e ulët. Rezultoi se subjektet e ngarkuara nga ligji për të mbrojtur të drejtat e të miturve nga dhuna në marrëdhëniet familjare nuk i kanë ushtruar këto të drejta në favor të fëmijëve.

8. Format e dhunës fizike, psikologjike, të kombinuar dhe asistuar janë disa nga format e dhunës me të cilat përballen viktimat në marrëdhëniet familjare.

9. Roli i organizatave jofitimprurëse në nivel lokal është shumë i rëndësishëm për menaxhimin e rasteve të dhunës në marrëdhëniet familjare dhe ofrimin e shërbimeve për viktimat në nivel lokal. Shërbimet e ofruara nga organizatat jofitimprurëse në rrethe kanë forcuar viktimat dhe i kanë bërë ato më të motivuara të përdorin mjetet ligjore ekzistuese.

10. Përqindja e lartë e vendimeve të pushimit kërkon një punë më të koordinuar dhe efektive të aktorëve përgjegjës, anëtarë të Mekanizmit të Koordinimit dhe Referimit të rasteve të dhunës në familje, me qëllim rritjen e besimit të viktimave tek këto organe.

11. Janë konstatuar raste kur gjykatat e rretheve gjyqësore megjithëse kanë pranuar kërkesën për lëshimin e UM nuk kanë përcaktuar afatet e efektit të UM, duke vënë kështu në rrezik viktimat.

12. Gjykatat e Rretheve Gjyqësore kanë referuar vendimin e lëshimit të UMM për zbatim në organin e policisë dhe/ose në Zyrën e Përmbartimit dhe/ose në Zyrën e Shërbimeve Sociale pranë bashkive dhe komunave, duke mos respektuar detyrimin që ligji parashikon për të tre këto organe për zbatimin e UMM/UM.

13. Gjykimet në përgjithësi janë zhvilluar në afatet e parashikuara në ligj dhe vetëm në pak raste nuk janë respektuar afatet në rastet e vërtetimit të UMM ose lëshimit të UM.

14. Raporti monitorues reflekton një përmirësim të punës së gjykatave të rretheve gjyqësore në zbatim të ligjit nr.9669, datë 18.12.2006, 'Për masa ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare', i ndryshuar përmes dhënies së vendimeve të shpejta për parandalimin dhe mbrojtjen nga dhuna në familje.

Rekomandime:

- Të forcohet koordinimi dhe efektiviteti i punës së anëtarëve të Mekanizmit të Koordinimit dhe Referimit të rasteve të dhunës në marrëdhëniet familjare me qëllim rritjen e besimit të viktimave në aktorët përgjegjës. Ky reagim i koordinuar është i nevojshëm jo vetëm në procesin e paraqitjes së kërkesës në gjykatat e rretheve gjyqësore për lëshimin e UMM/UM por edhe në zbatimin e UMM/UM nga Zyrat e Shërbimeve Sociale pranë bashkive dhe komunave, Komisariatet e Policisë dhe Zyrat e Përmbartimit. Nevojiten mekanizma që të mundësojnë një rol aktiv të të gjithë aktorëve, anëtarë të Mekanizmit të Koordinimit dhe Referimit të rasteve të dhunës në familje.
- Të rritet roli i Mekanizmit të Koordinimit dhe Referimit të rasteve të dhunës në marrëdhëniet familjare në procesin e të provuarit të dhunës në marrëdhëniet familjare duke lehtësuar barrën e viktimave për ti paraqitur gjykatës prova për dhunën e pësuar.
- Të rritet ndërgjegjësimi dhe niveli i informacionit të policisë dhe prokurorisë për paraqitjen e padisë publike dhe rëndësinë e përdorimit të kësaj të drejte, me qëllim që të parandalohet dhuna në familje dhe dhunesit të bëhen përgjegjës për aktet e dhunës në familje të ushtruara prej tyre.
- Të rritet roli i zyrave të shërbimeve sociale në bashki në paraqitjen e kërkesave për lëshimin e urdhrave të menjëhershëm të mbrojtjes dhe kërkesave për urdhër mbrojtje për të mitur.
- Të ndërmerren hapa me qëllim përmbushjen e detyrimit që parashikon ligji për Dhomën Kombëtare të Avokatisë dhe Komisionin Shtetëror për Ndihmën Juridike tu njoftojnë gjykatave listën e avokatëve kryesisht, me qëllim ofrimin e shërbimit ligjor falas për viktimat e dhunës në marrëdhëniet familjare.
- Të forcohet mbështetja për organizatat jofitimprurëse që ofrojnë shërbime ligjore falas nga Komisioni Shtetëror i Ndihmës Juridike dhe Agjencia për Mbështetjen e Shoqërisë Civile me qëllim rritjen e numrit të përfituesëve, viktimat e dhunës në marrëdhëniet familjare të mbështetura me shërbim ligjor falas.
- Të ngrihen programe rehabilitimi për dhunesit të cilët në një përqindje të lartë të rasteve janë konsumues të alkoolit, kanë një personalitet të dhunshëm, janë xheloz dhe janë të papunë e me arsim të ulët.

- Roli i organizatave të shoqërisë civile është mjaft i rëndësishëm. Rekomandohet fuqizimi i qendrave që ofrojnë shërbime psiko sociale, strehim dhe rehabilitim. Mbështetja e qëndrueshme për këto organizata nga donatorë si edhe pushteti vendor është një garanci për mbështetjen e qëndrueshme për viktimat e dhunës në marrëdhëniet familjare.
- Profilet sociale të viktimave të dhunës në familje rekomandojnë ngritjen dhe fuqizimin e programeve të punësimit të viktimave me qëllim fuqizimin e tyre ekonomik.

Literatura:

Konventa e Këshillit të Evropës “Për parandalimin dhe luftën kundër dhunës ndaj grave dhe dhunës në familje”, ratifikuar me ligjin nr.104/2012

Ligje:

1. Ligj Nr. 10 329, datë 30.9.2010, “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 9669, datë 18.12.2006 ‘Për masa ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare’, i ndryshuar”.

2. Ligj nr.10039, dt. 22.12.2008, “Për ndihmën juridike”.

Raporte:

Raport. Zbatimi i ligjit “Për masa ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare”, përgatitur nga Qendra për Nisma Ligjore Qytetare, Tiranë, 2009. (botuar në ëbsite: <http://www.qag-al.org>).

Raport. Zbatimi i ligjit “Për masa ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare” për periudhën e monitorimit 01.06.2009-01.06.2010, përgatitur nga Qendra për Nisma Ligjore Qytetare, Tiranë, 2011, (botuar në ëbsite: <http://www.qag-al.org>).

Vendimi nr. 292, datë 18.9.2013, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Shkodër;

Vendimi nr.65, datë 13.3.2013, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Shkodër;

Vendimi nr.4, datë 21.01.2013 i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan